

Overweging Kerstdag 2014

Licht dat alle mens verlicht

Lezingen: Jesaja 52, 7-10; Hebreëën 1, 1-12; Johannes 1, 1-14.

Het begin van de lezing uit Jesaja plaatst ons aan het eind van de Babylonische ballingschap. De stammen van Juda keren terug naar het grotendeels verwoeste Jeruzalem. Ezra zal een begin maken met het herstel en de bouw van de tweede tempel. Het herstel van Gods woonplaats onder zijn volk. Er is vreugde over de terugkeer van de Heer in Jeruzalem. Want met de verbannen stammen was ook de Heer in ballingschap. De ballingen keren weliswaar terug naar een verwoeste plek, maar het is wel hun thuis en met goede moed beginnen zij aan de wederopbouw.

Het moet de vreugde zijn van jezidi's die gevangen zitten op een bergplateau en worden belegerd door IS en die door Koerden worden bevrijd om te kunnen terugkeren naar hun vernielde huizen en steden waar zij hun bestaan weer kunnen opbouwen. De vreugde van mensen die uit vluchtelingenkampen kunnen terugkeren naar hun door rebellen verwoeste dorpen. De vreugde van mensen die na de vloedgolf kunnen teruggaan naar hun gehavende woonplaats waar hun doden liggen en hun wortels.

De vreugde waarom het hier gaat is geen onverdeelde vreugde, niet maar louter blijdschap. Het is door verdriet gelouterde vreugde. Een overlevende van de tsunami in Atjeh zei ervan dat de ziel een hoge prijs betaalt aan het leven. Zo is het ook met ons die in de wereld leven. Onze vreugde kan nooit naïef paradijselijk zijn, alsof er geen wereld bestaat, geen geschiedenis, geen bestaan dat door dalen en langs toppen gaat. Bij Jesaja staat het heel dramatisch: het zijn de puinhopen van Jeruzalem die jubelen. Onze vreugde stoelt op levenservaring, op verdriet en op hoop en vertrouwen. Dat is precies de context waarin we de boodschap van de engel ontvangen: "heden is u een redder geboren". De opwekkende kracht van dit bericht bestaat er juist in dat zij gericht is tot en ontvangen wordt door herders in de nacht, mensen die uitzien naar bevrijding en licht.

Dit licht is niet zomaar de dageraad, die het einde van nachtelijke bedreigingen aankondigt. Het is, binnen een messiaans verlangen verstaan, en met de woorden van de Hebreëënbrief gezegd, de afstraling van Gods heerlijkheid en het evenbeeld van zijn wezen. Dit deel van de brief positioneert de Zoon vooral in zijn hiërarchieke plaats boven de engelen als heer van de wereld. Dit licht van God is een nieuwe schepping. En Hij heeft het vermogen de wereld te herscheppen naar recht en gerechtigheid. Elders in de brief zal Hij ook priester in eeuwigheid als Melchisedek genoemd worden, en ook de hogepriester die het offer van verzoening voor het volk ontvangt, en zal Hij afgebeeld worden als de nieuwe tempel. In Hem is dat wat de Heilige van zijn volk scheidt, de voorhang, voorgoed gescheurd. In Hem komen God en zijn volk samen.

De evangelist Johannes gaat verder in op het motief van de nieuwe schepping in bewoordingen die sterk aan het begin van genesis doen denken. Daarin verwijst hij naar Christus als het Woord en het Licht van God. We weten dat in genesis God de schepping sprekend tot stand brengt en dat het eerste woord van de schepping "licht" is. Jezus zelf is dat eerste woord van de schepping, Hij is het licht dat in de wereld is gekomen.

Licht heeft verschillende aspecten en Johannes gebruikt er twee van. Licht maakt dingen zichtbaar en het bevordert groei en vruchtbaarheid.

In de duisternis is geen zichtbaar onderscheid. Pas wanneer het licht is kunnen we de afzonderlijke dingen onderscheiden. Hoe we die dingen zien hangt af van de kleur en de intensiteit van het licht. Om de afzonderlijke dingen van ons leven te kunnen onderscheiden hebben we ook een licht nodig. Dat licht kan vele vormen aannemen. Een idee, een gevoel, een theorie, een ideologie. Bijvoorbeeld het idee dat mensen een

bedreiging vormen, een gevoel van mededogen, de evolutietheorie, de ideologie van de vrije markt.

Als christengelovige mensen proberen we naar onszelf en de wereld te kijken met het Licht van Christus. Dat is geen neutraal licht. Het toont de werkelijkheid, onze wereld en ons handelen in relatie tot Gods liefde, tot gerechtigheid, vrede, compassie. In het licht van Christus, dat onze bestemming laat zien, zien we waar we staan ten opzichte van de bedoeling van ons leven. Het onthult waar het fout zit in ons leven en in onze wereld. Je zou dat licht onbarmhartig kunnen noemen, want licht liegt niet. Maar hoe zouden we anders moeten weten waar we aan toe zijn en waar we staan?

Gelukkig heeft dit licht ook nog een ander vermogen. Wanneer duisternis het licht aanneemt, wordt het licht. Zo is het ook met ons leven. Wanneer we Christus aannemen in ons bestaan, verlicht Hij ons van binnen en worden we licht. We groeien in innerlijke vrede, barmhartigheid en gerechtigheid. Met Hem worden we een nieuwe schepping. Licht mag dan enigszins onbarmhartig lijken, het is niet eenkennig. Het schijnt op en voor alle mensen. Het is aan de mensen zelf of zij het licht aannemen of niet, of zij duister willen blijven of licht willen worden.

Het licht heeft dus een universele werking en is een universeel aanbod. Het verlicht iedere mens, hetzij onthullend hetzij daarnaast ook verlichtend. Gods licht wil iedere mens verlichten, maar of dat ook daadwerkelijk gebeurt hangt van de keuze van de mens zelf af. Zoals Johannes zegt: "maar allen, die hem aangenomen hebben, heeft hij het vermogen gegeven kinderen van God te worden".

We mogen dat ruimhartig en inclusief opvatten. Er zijn geen mensen op voorhand van uitgesloten. Het is een waarlijk katholiek aanbod, voor alle mensen van alle tijden en waar zij ook zijn. Dat maakt de menswording in Christus eerder exemplarisch dan exclusief. Hij is het unieke voorbeeld van een door genade haalbare werkelijkheid. De menswording geeft universele hoop voor alle mensen van alle tijden en voor de wereld waarin wij leven.

Kinderen van God worden vraagt van ons een wedergeboorte naar de geest. Dat is een geweldige mogelijkheid die ons geschonken wordt. Het betekent namelijk dat we niet bepaald zijn door de concrete omstandigheden van onze menselijke geboorte. Zelfs niet ten volle bepaald door onze levensgeschiedenis. Allen die hem aannemen hebben het vermogen kinderen van God te worden. Het is nooit te laat en we kunnen ons altijd bekeren tot het goede. Het aannemen van Gods liefde is daarvoor voldoende. Die liefde is altijd voorhanden voor wie ze verlangt, onaangetast door ons handelen, altijd nieuw. Als het licht zelf. Wanneer we ons hart maar op een kier zetten komt het licht van zijn liefde daar al binnen om ons leven te verlichten en ons de weg te wijzen. Daardoor verandert ook ons zicht op de wereld en op onze medemens.

Wanneer we de geboorte van Christus vieren, vieren we de mogelijkheid om ook zelf opnieuw geboren te worden.

De deur van de schaapsstal die voor ons open staat, zodat we ons kunnen scharen in zijn licht.

Het scheppingswoord waardoor we waarlijk mens worden en kind van God. Opdat ook in ons het woord van God, Christus zelf, vlees en bloed mag worden, handen en voeten krijgen. En onder ons mag wonen tot heil en zegen van allen. Amen.